

Zagreb, 3. prosinca 2013.

PRIOPĆENJE ZA JAVNOST

Rezultati OECD-ova istraživanja PISA 2012 provedenog u Republici Hrvatskoj

PISA (*Programme for International Student Assessment*) najveće je međunarodno obrazovno istraživanje koje ispituje znanja i kompetencije učenika u dobi od petnaest godina. Provodi se u zemljama članicama *Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD)* i partnerskim zemljama u trogodišnjim ciklusima (2000., 2003., 2006., 2009. i 2012.). Ispituje znanja i sposobnosti iz triju područja: *matematičke, prirodoslovne i čitalačke pismenosti*.

Odabrana je dob od petnaest godina jer se u većini zemalja članica OECD-a učenici u toj dobi bliže kraju obveznog obrazovanja pa se želi ispitati u kojoj su mjeri usvojili znanja i vještine neophodne za potpuno i aktivno sudjelovanje u današnjem društvu. Cilj PISA-e nije ispitati koliko dobro učenici mogu reproducirati naučena znanja. Umjesto toga, PISA je usmjerena na to koliko dobro učenici mogu primjenjivati ta znanja i te vještine u novim situacijama i nepoznatim okruženjima, u školi i izvan nje. Takav pristup temeljen je na činjenici da današnja moderna društva ne nagrađuju pojedince za ono što znaju, već za ono što mogu činiti sa svojim znanjem. Iz tog je razloga PISA usmjerena na kompetencije koje će petnaestogodišnjim učenicima biti potrebne u budućnosti te ispituje kako primjenjuju ono što su naučili.

Peti ciklus ovog OECD-ova istraživanja PISA 2012 proveden je u 65 zemalja, a ukupno je testirano više od 510000 petnaestogodišnjih učenika, što je reprezentativni uzorak za oko 28 milijuna petnaestogodišnjaka u 65 zemalja sudionica. U Hrvatskoj je metodom slučajnog uzorka odabrano ukupno 6853 učenika, a testirano je 6153 učenika iz 163 srednje škole.

Ciklus PISA 2012 bio je usmjeren na *matematičku pismenost* kao glavno ispitno područje uz *čitalačku i prirodoslovnu pismenost te sposobnost rješavanja problema* kao sporednim područjima procjene. U nekim zemljama sudionicama, među kojima je i Republika Hrvatska, provedena je i procjena *financijske pismenosti* petnaestogodišnjih učenika.

Osim kognitivnog testa, anketirani su učenici, njihovi roditelji i ravnatelji/ce njihovih škola te su tako prikupljeni podatci o velikom broju mogućih pozadinskih utjecaja na obrazovna postignuća. Ti kontekstualni podatci stavljaju naglasak na karakteristike učenika, tijekom njihova dosadašnjeg školovanja, njihove navike u učenju, razinu motivacije, stavove o učenju i ključna područja procjene te njihove navike i kompetencije u sluzenju računalom. Time se omogućava zemljama sudionicama da analiziraju potencijalne utjecaje na postignuća svojih učenika. Na individualnoj razini riječ je o čimbenicima koji uključuju socioekonomski status učenika, imigrantski status te njihovo obiteljsko i kulturalno nasljeđe. Na školskoj razini ti čimbenici uključuju percepciju učenika o nastavnim metodama i školskoj disciplini, kao i socioekonomski status svih učenika pojedine škole. Na sistemskoj razini, čimbenici koji se ispituju obuhvaćaju stupanj školske autonomije te organizacijsku strukturu srednjeg obrazovanja, a oni se uspoređuju s ukupnim rezultatima neke zemlje te distribucijom postignuća učenika.

Analizom dobivenih pokazatelja postignuća hrvatskih učenika mogu se promatrati u međunarodnom kontekstu, uspoređivati s rezultatima prvog PISA ciklusa provedenog u Hrvatskoj 2006. godine te pratiti promjene unutar obrazovnog sustava. U većini zemalja sudionica PISA

istraživanja rezultati prethodnih ciklusa i usporedbe obrazovnih sustava uglavnom imaju važne implikacije za razvoj obrazovne politike i pokretanje širokog spektra različitih reformi u obrazovnim sustavima.

U području **matematičke pismenosti** najbolji prosječni rezultat postigla je **Šangaj – Kina** (613 bodova), rezultat koji nadmašuje OECD-ov prosjek za 199 bodova, što predstavlja prednost od gotovo 3 godine školskog obrazovanja. Na samom vrhu ljestvice također se nalaze i Singapur (573 boda) te Hong Kong-Kina (561 bod). Od europskih zemalja najbolji rezultat postigao je Lihtenštajn (535 bodova), Švicarska (531 bod) te Nizozemska (523 boda). Najlošiji rezultat u matematičkoj pismenosti postigli su Katar (376 bodova), Indonezija (375 bodova) i Peru (368 bodova). **Republika Hrvatska** postigla je rezultat od 471 bod te se tako nalazi na 40. mjestu od ukupno 65 zemalja sudionica. Rezultatom od 471 bod Hrvatska se nalazi u skupini zemalja čiji je rezultat statistički značajno ispod prosjeka OECD-a. Visok postotak učenika (29,9%) ne dostiže razinu 2, odnosno ne posjeduje osnovna znanja i vještine potrebne za izvršavanje zadataka iz matematičke pismenosti u različitim područjima života. Najvišu, 6. razinu znanja i sposobnosti, dostiglo je tek 1,6% hrvatskih učenika.

U području **prirodoslovne pismenosti** najbolji prosječni rezultat postigla je **Šangaj – Kina** (580 bodova). Iza nje slijede Hong Kong – Kina (555 bodova) te Singapur (551 bod). Od europskih zemalja pri vrhu ljestvice nalaze se Finska (545 bodova) i Estonija (541 bod). Najlošiji rezultat u prirodoslovnoj pismenosti postigli su Katar (348 bodova), Indonezija (382 boda) i Peru (373 boda). **Republika Hrvatska** nalazi se na 34. mjestu (491 bod), što Republiku svrstava u skupinu zemalja s rezultatom statistički značajno nižim od prosjeka OECD-a. Razinu 2 nije dostiglo 17,2 % hrvatskih učenika, što znači da ti učenici ne posjeduju osnovna znanja i sposobnosti u području prirodoslovne pismenosti. Oko 4,6% učenika pokazuje izvrsnost u području prirodoslovne pismenosti, odnosno posjeduje kompetencije na višim razinama znanja i sposobnosti.

U području **čitalačke pismenosti** najbolji prosječni rezultat postigla je **Šangaj – Kina** (570 bodova). Iza nje slijede Hong Kong – Kina (545 bodova) te Singapur (542 boda). Od europskih zemalja najbolji rezultat ostvarile su Finska (542 boda) i Irska (523 boda). Najlošiji rezultat postigao je Peru (384 boda), Katar (388 bodova) te Kazakstan (393 boda). **Republika Hrvatska** nalazi se na 35. mjestu (485 bodova) od ukupno 65 zemalja sudionica te se tako može svrstati u skupinu zemalja s rezultatom statistički značajno nižim od prosjeka OECD-a. Ispod razine 2, koja se smatra osnovnom razinom znanja i sposobnosti u čitalačkoj pismenosti, nalazi se 18,6% hrvatskih učenika. Svega 4,4% hrvatskih učenika posjeduje znanja i vještine na najvišim razinama (razina 5 i 6).

OECD-ov međunarodni izvještaj i cjelokupna baza podataka nalaze se na njihovim službenim web stranicama na adresi: www.oecd.org/edu/pisa.

Michelle Braš Roth,
Voditeljica PISA centra